

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 26.06.2024
Vår ref. 24/1051-8
614.0/LILI
Deres ref.

Att:

Høringssvar - NOU 2024:2 I samspill med naturen - Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge

Landsorganisasjonen i Norge (LO) viser til brev fra Klima- og miljødepartementet 13. mars 2024. Vi takker for muligheten til å gi våre innspill til NOU 2024:2 *I samspill med naturen – naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge*.

LO støtter i all hovedsak Naturrisikoutvalgets vurderinger og anbefalinger. Naturrisikoutvalget har belyst, sammenstilt og analysert kunnskap og sentrale sammenhenger mellom natur og velferd som vil kunne bidra til bedre beslutninger og avveininger i Norge.

LO er tydelige på at det å redusere omfanget av klima-, miljø-, og naturkrisene er den største og viktigste utfordringen menneskeheten står overfor. Det er avgjørende for alt liv på jorda at klimaendringene og eskalerende naturtap stoppes.

Utvalget anerkjenner og beskriver målkonflikter og interessekonflikter som former og påvirker politikken, noe vi mener er viktig og man kunne utdypet i enda større grad. Særlig er det relevant for et innsiktsutvalg som skal vurdere et nytt politisk grep å peke på utvikling som har brakt frem begrepet, og hvem som har hatt påvirkningsmakt på denne utviklingen. LO mener man i denne sammenheng kunne vist til den historiske utvikling av miljøpolitikken. Selv om LO fullt ut slutter opp om at det er behov for politikk som stanser eskalerende naturtap, synes vi det er mer krevende finne tilstrekkelig grunnlag i rapporten som viser at miljø- og naturpolitikken vil bli mer virkningsfull ved innføring av e begrepet/konseptet 'naturrisiko'. Vi har bekymringer knyttet til at begrepet opprinnelig er innført av finansnæringen og aktører med økonomiske interesser.

LOs standpunkt er at vi skal ha vilje til å ta ressursene i bruk, men at vi må gjøre det på rett måte og på rett sted. LO mener at en tydeligere miljø- og arealpolitikk kan redusere konfliktnivået og bidra unngå unødvendige naturinngrep. Nedbygging av natur er aldri et mål i seg selv. Vi må forvalte arealene slik at vi kan fortsette å høste naturressursene på en bærekraftig måte. Men det kan ikke være et politisk mål å fortrenge bærekraftig bruk av norske naturressurser, slik at vi blir avhengige av import fra land med svak klima- og naturpolitikk.

LO ser mulige fallgruver i utvalgets anbefaling om at hver sektor og næring enkeltvis skal vurdere sin egen naturrisiko. Dette kan føre til en kamp mellom næringene, sektorene, menneskers grunnleggende behov og planetens tålegrense. Arealendringer er hovedårsaken til naturtapet, og er en begrenset

Landsorganisasjonen i Norge

Torggata 12, N-0181 Oslo E-post: lo@lo.no www.lo.no Telefon: +47 23 06 10 00 Organisasjonsnummer: 971 074 337
Kontonr.: 9001 07 00182 Faktura på e-post: 971074337@autoinvoice.no Elektronisk faktura (EHF): 9908:971074337

ressurs. Det må derfor samhandles mellom det offentlige og private. LO mener det burde nedsettes et bredt partssammensatt utvalg som samlet vurderer en fremtidsrettet næringspolitikk som ikke går på bekostning av natur, mennesker eller arbeidstakerrettigheter.

En næringspolitikk som er forankret i en langsiktig politikk, hos partene i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig, vil også senke overgangsriskoen. Så må man gjennom trepartssamarbeidet finne gode løsninger på underliggende årsaker, som for eksempel hvordan vi håndterer vekstparadigmet som ligger implisitt i dagens politikk og samfunnsstrukturer. Overforbruk i Norge og andre vestlige land er den viktigste enkeltfaktoren for naturtap og klimaendringer. En endring i forbruk må løses på en slik måte at det ikke skaper arbeidsledighet og motstandsvilje i befolkningen.

LO mener utredningen burde satt større søkelys på demokratisk medbestemmelse og sosial rettferdighet

LO vil spille inn viktigheten av å ikke distansere de politiske beslutningene fra folk. Markedsorientering og «ekspertifisering» av politiske spørsmål hindrer medbestemmelse og skaper avmakt, motstand og polarisering. Det må legges vekt på å benytte inkluderende og demokratiske arenaer for politikktutforming for å skape politisk aksept, folkelig oppslutning og forankring av miljøpolitikk og grønn omstilling.

LOs mener at all klima-, miljø- og naturpolitikk må følge prinsippene for en rettferdig omstilling, og at økt ulikhet som følge av klima- og miljøpolitiske tiltak er en stor (overgangs)risiko.

For fagbevegelsen både nasjonalt og internasjonalt er rettferdig omstilling (Just Transition) en av de aller viktigste fanesakene. Et sentralt mål er å imøtekomme tapte arbeidsplasser som resultat av det grønne skifte, men rettferdig omstilling er imidlertid et bredt begrep, og favner om et spekter av strategier, policyer og virkemidler som skal sikre at ingen etterlates i omstillingen.

Prinsippene for rettferdig omstilling innebærer blant annet å skape og ivareta eksisterende anstendige arbeidsplasser, å sikre et sosialt sikkerhetsnett i omstillingen gjennom en sterk velferdsstat og gode sosiale ytelser, samt å sørge for retten til livslang læring.

Det grønne skiftet forventes å medføre en rekke endringer i arbeidslivet. Vi vil derfor understreke betydningen av utvalgets anbefaling om å benytte institusjonaliserte samarbeidsarenaer i norsk arbeidsliv i arbeidet med å vurdere og håndtere naturrisiko. Til regjeringens videre arbeid vil vi understreke at dette innebærer trepartssamarbeid mellom hovedsammenslutningene for arbeidslivets parter og staten, som f.eks. Rådet for rettferdig omstilling, men ikke minst innebærer det også det hverdagslige partssamarbeidet mellom arbeidsgiver og arbeidstakere på den enkelte arbeidsplass.

LOs egne undersøkelser viser at nær halvparten av arbeidstakeres tillitsvalgte er positive til det grønne skiftet, men også at om lag 2 av 3 tillitsvalgte er bekymret for om omstilling blir sosialt rettferdig. For at grønn omstilling skal bli rettferdig mener flertallet av LOs tillitsvalgte at det er svært viktig at ansatte som mister jobben i en grønn omstilling får hjelp til å finne ny jobb - og at tillitsvalgte i større grad og på tidligere tidspunkt bør involveres i grønn omstilling på arbeidsplassen, herunder ved beslutninger knyttet til behov for kompetanseutviklingstiltak (Fafo-notat 2024:14).

Å imøtekomme endrede arbeidskraftsbehov og kompetansebehov i forbindelse med miljøutfordringene er sentralt for god omstilling, og noe LO mener utvalget kunne ha løftet tydeligere, også her med henblikk på rollen til partssamarbeid på den enkelte arbeidsplass og de øvrige samarbeidsarenaene i arbeidslivet. Utvalget viser til Kompetansebehovsutvalget, men kunne med fordel inkludert mer av dette utvalgets arbeid og anbefalinger i egen utredning.

LO vil avslutningsvis understreke at det er av stor betydning at man ved oppfølgingen av denne NOUen ser naturpolitikken i sammenheng med klimatilpassing, utslippskutt og sirkulærøkonomi. Vellykket oppfølging av naturavtalen forutsetter at staten gir kommuner og fylkeskommuner styringssignaler, verktøy og ressurser som sikrer at lokaldemokratiets beslutninger bygger opp om nasjonale målsettinger for miljø, klima og klimatilpassing, energieffektivisering og etablering av fornybar infrastruktur. Dette innebærer også at statlige og regionale myndigheter har ressurser til å følge opp kommunenes arbeid.

Med vennlig hilsen
LO Norge

Steinar Krogstad
(sign.)

Roger Bjørnstad
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.